

MATURITNÍ ZPRAVODAJ

CERMAT INFORMUJE O NOVÉ MATURITNÍ ZKOUŠCE

18
2013

VÁŽENÍ ČTENÁŘI,

Maturitní zkouška z cizího jazyka je rozsahem znalostí a dovedností, které musí adept úspěšného složení maturity prokázat, pravděpodobně nejnáročnější zkouškou. Kromě toho, že se stejně jako u českého jazyka jedná o zkoušku komplexní složenou z didaktického testu, písemné práce a ústní zkoušky, jsou součástí didaktického testu subtesty čtení a poslech.

Bez takto koncipované zkoušky by ale nebylo možné ověřit skutečnou úroveň vědomostí a dovedností z cizího jazyka u maturantů. Věřím, že právě toto poslední tematické číslo Maturitního zpravodaje zaměřené na konkrétní zkoušku bude dobrým pomocníkem a rádcem v přípravě a pomůže co největšímu počtu žáků maturitní zkoušku z cizího jazyka úspěšně zvládnout.

Jiří Zíka
ředitel CERMATu

MATURITA Z CIZÍHO JAZYKA

Maturitní zkouška z cizího jazyka je povinně volitelnou zkouškou v rámci společné části maturitní zkoušky. Pokud si žák při přihlašování vybere zkoušku z cizího jazyka, ať už jako povinnou nebo nepovinnou, má možnost výběru mezi jazykem anglickým, německým, francouzským, ruským nebo španělským.

Maturitní zkouška z cizího jazyka v rámci společné části MZ je podobně jako u českého jazyka a literatury zkouškou komplexní, což znamená, že pro úspěšné absolvování maturitní zkoušky je zapotřebí uspět u všech dílčích zkoušek, kterými jsou didaktický test, písemná práce a ústní zkouška.

V komplexní zkoušce z cizího jazyka jsou ověřovány tyto řečové dovednosti: **receptivní** (poslech a čtení), **produktivní** (písemný a ústní projev) a **interaktivní** (ústní projev). Kromě toho je součástí didaktického testu i část věnovaná **jazykovým kompetencím**. Jazykové kompetence jsou také ověřovány v rámci písemné a ústní části maturitní zkoušky.

Povolenými pomůckami u didaktického testu jsou pouze psací potřeby. U písemné

práce jsou povoleny psací potřeby a slovníky, které neobsahují přílohu věnovanou písemnému projevu. U ústní zkoušky jsou kromě psacích potřeb a slovníků povoleny i případné další pomůcky, které stanovuje škola (např. mapa). Tyto pomůcky žák může využít pro přípravu na 3. část ústní zkoušky a během zkoušení.

DIDAKTICKÝ TEST

U didaktického testu z cizího jazyka žák obdrží na rozdíl od matematiky a českého jazyka a literatury **dva záznamové archy**. Je to z toho důvodu, že didaktický test z cizího jazyka se skládá ze dvou subtestů – *poslechový subtest* a *subtest čtení a jazykové kompetence*.

S výjimkou žáků s priznaným uzpůsobením podmínek pro konání maturitní zkoušky (PUP MZ) mají žáci na vypracování poslechové části **35 minut** a na vypracování subtestu čtení a jazykové kompetence **60 minut**.

První část didaktického testu, poslechový subtest, je rozdělena na čtyři části, které jsou uvedeny instrukcemi v českém jazyce. Během poslechu žák uslyší každou nahrávku dvakrát. Součástí nahrávky je i vymezený čas na seznámení se s úlohami, řešení úloh i na zápis odpovědí do záznamového archu.

Druhá část didaktického testu, čtení a jazykové kompetence, je rozdělena na pět částí. Čtyři části jsou věnovány čtení a jedna část jazykovým kompetencím. U subtestu

>>>

Kdy se v jarním zkušebním období 2013 konají písemné zkoušky společné části z cizího jazyka?

MZ 2013 – jaro	Didaktický test		Písemná práce	
	Den	Čas	Den	Čas
Anglický jazyk	7. května	8.00	2. května	12.15
Německý jazyk	6. května	8.00	6. května	12.00
Francouzský jazyk	9. května	12.00	6. května	15.00
Španělský jazyk	6. května	8.00	6. května	12.00
Ruský jazyk	9. května	8.00	7. května	12.00

čtení a jazykové kompetence má žák možnost řešit úlohy v libovolném pořadí – **ne musí tedy nutně řešit úlohy / části subtestu v pořadí, jak jsou uvedeny v testovém sešitě**. Pokud se seznámí se strukturou testového sešitu předem, usnadní mu to rozhodování, v jakém pořadí bude úlohy / části subtestu řešit. Správná strategie řešení je jednou z důležitých podmínek úspěchu. **Každá úloha v didaktickém testu má hodnotu jednoho bodu. U obou částí didaktického testu si žáci mohou dělat poznámky do testového sešitu. Tyto poznámky však nejsou předmětem hodnocení.**

Didaktický test má pro všechny cizí jazyky stejnou strukturu, stejný počet částí i počet úloh. Všechny úlohy, vyjma úloh ve třetí části didaktického testu, jsou úlohy uzavřené. Z testů zveřejněných na www.novamaturita.cz ve složce *Testy a zadání* je zřejmé, že se struktura testu, počet jeho částí a úloh, ale ani typy úloh v jednotlivých letech maturitní zkoušky z cizích jazyků nemění, žáci tak měli možnost se s jednotlivými typy úloh již obeznámit.

Zkušenosti z předešlých ročníků maturitní zkoušky ukazují, že se žáci někdy zbytečně připravují o cenné body kvůli chybnému zápisu odpovědi do záznamového archu. K těmto situacím často dochází například ve třetí části poslechového subtestu, kdy žák na vynechaná místa doplňuje informace na základě vyslechnuté nahrávky. Během poslechu si žák může zapisovat řešení do vynechaných míst v tvrzeních či částech textu, tato řešení **je však nutné přepsat do polí pro zápis stručných odpovědí v záznamovém archu**. Při posuzování odpovědi/řešení hodnotitelem otevřených úloh s krátkou odpovědí, tzv. raterem, hraje klíčovou roli čitelnost zápisu odpovědi/řešení a samozřejmě také umístění odpovědi/řešení na záznamovém archu. Pokud tedy žák napíše odpověď k nějaké úloze (byť správnou) do špatného pole (např. odpověď k úloze 14 do výřezu pro odpověď k úloze 15), odpověď je hodnocena 0 body. Doporučujeme tedy maturantům, aby si i na takovou zdánlivě banální věc dávali pozor.

V jakých případech tedy žák získává 0 bodů za otevřené úlohy v didaktickém testu?

Nula bodů za otevřenou úlohu maturant obdrží tehdy, pokud:

- ♦ uvede nesprávnou odpověď;
- ♦ uvede více odpovědí, z nichž je jedna správná a ostatní nesprávné (uvede tedy sice správnou odpověď, ale zároveň uvede další nesprávné odpovědi);
- ♦ uvede odpověď, ale přeškrtně ji;
- ♦ uvede správnou odpověď, ale škrtně ji (nebo opraví) a uvede novou, chybnou odpověď;
- ♦ neuvede odpověď;
- ♦ jeho odpověď je nečitelná (z důvodu žákova rukopisu, případně přepisování odpovědí);
- ♦ запиše odpověď mimo vymezené pole v záznamovém archu.

PÍSEMNÁ PRÁCE Z CIZÍHO JAZYKA

Těto dílčí zkoušky jsou věnovány také publikace, které CERMAT vydal k písemné práci z jednotlivých cizích jazyků.

Tyto publikace lze stáhnout na odkazu www.novamaturita.cz.

Písemná práce z cizího jazyka se na rozdíl od českého jazyka a literatury skládá ze **dvou částí, tzn. že žáci v ní píší dva různé dlouhé texty**. Žáci nemají možnost vybrat si zadání (jako je tomu v českém jazyce), proto před vlastní zkouškou není vyčleněn čas na výběr zadání (v českém jazyce má žák k dispozici 25 minut na výběr zadání).

Zadání obou částí a instrukce pro zpracování jsou obsaženy v **testovém sešitu**. Testový sešit mohou žáci používat v průběhu celé zkoušky, mohou si do něj psát poznámky, koncept, osnovu apod. Cokoli si zapíše do testového sešitu, nebude předmětem hodnocení. Hodnotit se bude až práce napsaná do záznamového archu. V něm je vyznačen prostor, kam by měli maturanti

napsat čistopis své práce, resp. obou částí písemné práce. Pro každou část písemné práce je stanoven požadovaný rozsah slov – žák je omezen stanoveným minimálním a maximálním počtem slov.

Předepsaný počet slov, do kterého je třeba se při psaní jednotlivých částí písemné práce vejít, je 120–150 slov u první části a 60–70 slov u části druhé. Na základě podnětů učitelů se zvýšil pro letošní ročník maturitní zkoušky počet řádků na záznamovém archu pro písemnou práci společné části maturitní zkoušky z cizího jazyka.

Časový limit na napsání písemné práce je pro všechny maturanty, vyjma žáků s příznávným uzpůsobením podmínek, 60 minut.

Jaký typ slovníku mohou při písemné práci z cizího jazyka použít?

Jak již bylo zmíněno, povolenou pomůckou při písemné práci z cizího jazyka jsou slovníky, které neobsahují přílohu věnovanou písemnému projevu. Některé slovníky obsahují samostatnou část, ve které jsou uvedeny např.: základní charakteristiky vybraných typů textů (např. jak napsat formální dopis), ukázky typů textů, vhodné fráze, vhodná oslovení nebo zakončení dopisů. Jde o znalosti a dovednosti, které má žák v písemné práci prokázat, proto **není povoleno tyto slovníky při psaní písemné práce používat**.

Při práci se slovníkem je třeba si také uvědomit, že překladové slovníky neposkytují zpravidla kontext; žák by měl tedy pracovat se slovní zásobou uvážlivě a nepřebírat automaticky první překlad, který ve slovníku pro hledaný výraz najde.

ÚSTNÍ ZKOUŠKA Z CIZÍHO JAZYKA

Ústní zkouška z cizího jazyka se koná v termínu stanoveném ředitelem školy a začíná v okamžiku, kdy si žák vylosuje číslo zadání a dostane pracovní list. Pracovní list obsahuje vše, co žák potřebuje vědět o průběhu ústní zkoušky, tzn. tematické okruhy jednotlivých částí, informaci o čase vymezeném pro každou část, pokyny s úkoly pro žáka a podněty, které má nebo může využít.

Maturant musí mít vždy možnost losovat minimálně z pěti pracovních listů, přičemž v jednom dni nelze u jedné maturitní komise losovat vícekrát stejné číslo pracovního listu. Na přípravu má **20 minut**, na „potítku“ může používat povolené slovníky a všechny připravené pomůcky, které schválí ředitel školy, např. mapy, schémata, obrázky, literární ukázky apod. Tyto pomůcky využije zejména pro přípravu na třetí (školní) část ústní zkoušky. Samotná zkouška trvá nejdéle **15 minut**. U ústní zkoušky jsou povolenými pomůckami psací potřeby, slovníky a pro

>>>

třetí část ústní zkoušky i případné další pomůcky, které stanovuje škola (např. mapa).

ZADÁNÍ ZKOUŠKY – PRACOVNÍ LIST

Pracovní list se skládá ze 4 částí. Jednotlivé části se liší tématem a ověřovanými dovednostmi.

POPIS PRŮBĚHU ZKOUŠKY PO JEDNOTLIVÝCH ČÁSTECH

Část 1

V první části zkoušející pokládá žákovi 3–5 otázek na téma, které je uvedeno v pracovním listu. Otázky nemá žák v pracovním listu uvedeny.

- ♦ Na otázky je třeba odpovídat samostatně a v dostatečné míře podrobně. Jednoslovné odpovědi nestačí. Je na žákovi, aby prokázal, že vládne dostatkem slovní zásoby a dovede používat jazykové prostředky, které vyplývají z položené otázky (např. otázka na děj v minulosti vyžaduje použití minulého času, otázka týkající se popisu bydlení vyžaduje slovní zásobu vztahující se k bydlení).
- ♦ Nerozumí-li zkoušený otázce, je dobré požádat o zopakování otázky. Zkoušející může otázku jednou zopakovat.

Část 2

Druhá část je založena na 3 základních úkolech:

- 1 popis jednoho ze dvou obrázků v obrazové příloze;
- 2 porovnání obou obrázků v obrazové příloze;
- 3 samostatný ústní projev na dané téma.

Žák se při přípravě na zkoušení i při samotném zkoušení může opřít o osnovu, která je součástí pracovního listu. Neměl by zapomínat na tato základní pravidla:

- ♦ Jak při popisu, tak při porovnání obrázku by měl žák postupovat systematicky, od hlavního tématu obrázku k podrobnostem, od obecného ke konkrétnímu (např. nejprve popsat kde/kdy se děj na obrázku odehrává a kdo je na obrázku a teprve pak podrobně popisovat jednotlivé postavy a objekty). Žák by neměl skákat od jednoho tématu/objektu k druhému. Promluva by měla být plynulá a myšlenky na sebe logicky navazovat. Jistě je vhodné si promluvu připravit již na potítku.
- ♦ Žák by měl myslet na to, že správně popsaný obrázek je takový, který si na základě popisu dokáže druhá osoba představit.
- ♦ Na potítku si lze připravit slovní zásobu nebo fráze. Maturanti by neměli zapo-

menout na to, že mohou používat slovník a dělat si poznámky. Poznámky však doporučujeme psát pouze heslovitě.

- ♦ Při porovnávání obrázků jsou žádoucí srovnávací fráze nebo slova protikladného významu. Žák by neměl zapomínat na to, že má obrázky porovnat, nikoli popsat. **Popis jednoho obrázku a následný popis druhého není rozhodně jejich porovnáním.**
- ♦ Třetí úkol 2. části ústní zkoušky vyžaduje, aby žák hovořil samostatně, nikoli s dopomocí zkoušejícího.

Část 3

Třetí část ústní zkoušky zpracovává škola na základě seznamu témat, který zveřejnila již na podzim 2012. Škola pro tuto část zkoušky může také využít pracovní listy zpracované CERMATEm.

Třetí část může obsahovat 1 nebo 2 úkoly. V této části by žáci měli zadání splnit v souladu s požadavky specifického/odborného tématu. Žák by měl kromě ověřovaných dovedností (např. hovořit samostatně na dané téma) také prokázat znalost specifické/odborné slovní zásoby (např. názvy památek v dané lokalitě nebo části automobilu) nebo znalosti faktografické (např. zeměpisné znalosti o dané zemi). Požadavky na znalosti a dovednosti si stanovuje škola.

Část 4

V této části zkoušky žák vede se zkoušejícím rozhovor, v zadání této části je uvedeno téma i komunikační situace. Je zde také stanoven

cíl, ke kterému mají partneři v komunikaci dojít (např. se mají na něčem dohodnout). Součástí zadání jsou zpravidla body osnovy nebo ilustrační obrázky. Ze zadání se také žák dozví, jakou roli v rozhovoru bude hrát (např. role kamaráda, role kupujícího). Rozhovor zpravidla zahajuje zkoušející.

Je důležité, aby se žák aktivně zapojoval do rozhovoru. Je na žákovi, aby předvedl úroveň svých jazykových kompetencí (rozsah slovní zásoby, dovednost klást otázky a na ně odpovídat, používat vhodné fráze a ustálená slovní spojení apod.).

Žák by měl také dávat najevo, že partnerovi v komunikaci rozumí (např. kladením doplňujících otázek, přitakáním, projevem zájmu).

V případě, že něčemu nebude zkoušený rozumět, může se i v tomto případě zeptat.

Žáci jsou na konci čtvrté části ústní zkoušky často zaskočení formulkou, kterou je učitel žádá o shrnutí toho, na čem se během interakce dohodli (případně k čemu během rozhovoru dospěli). Závěrečné shrnutí, o které může být žák požádán, slouží k tomu, aby si hodnotitelé ověřili, že žák skutečně ví, o čem rozhovor byl, a že dokáže zopakovat důležitá fakta a informace z rozhovoru.

HODNOCENÍ SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY Z CIZÍHO JAZYKA

Hodnocení didaktického testu probíhá, stejně jako u matematiky a českého jazyka a literatury, centrálně. Písemné práce z cizích jazyků jsou hodnoceny hodnotiteli,

>>>

kteří jsou jmenováni CERMATEm, a ústní zkouška je hodnocena dvěma hodnotiteli jmenovanými ředitelem školy.

Jsou nějaké změny v hodnocení dílčích částí maturitní zkoušky z cizího jazyka?

V tomto školním roce 2012/2013 dochází k úpravě bodového hodnocení úloh v dílčí zkoušce konané ve společné části maturitní zkoušky z cizího jazyka formou didaktického testu. Jednotlivé úlohy v didaktickém testu budou **počínaje MZ 2013 – jarní zkušební období** dále hodnoceny pouze **jedním bodem**, nikoli 2, nebo 1 bodem, jak tomu bylo v loňském roce. V praxi to znamená, že **za každou správně vyřešenou úlohu v didaktickém testu z cizího jazyka žák získá 1 bod**. Celkový počet bodů v didaktickém testu z cizího jazyka, který se skládá z 63 úloh, je tedy po této úpravě **63 bodů**.

Stejně jako v předešlých ročnících maturitní zkoušky z cizího jazyka je i v MZ 2013 pro didaktický test stanovena jedna společná mezní hranice úspěšnosti, tzn. že žák uspěje v didaktickém testu, pokud je celkový součet dosažených bodů v jeho *poslechovém subtestu* a *subtestu čtení a jazykové kompetence* vyšší (nebo roven) stanovené mezní hranici úspěšnosti pro didaktický test.

U písemné a ústní části maturitní zkoušky žák může získat **v písemné práci nejvýše 36 bodů** a **v ústní zkoušce nejvýše 39 bodů**. Pro každou z těchto dílčích zkoušek je stanovena samostatná mezní hranice úspěšnosti.

Pro výpočet úspěšnosti komplexní zkoušky se použije přepočet bodových zisků na procentní body, tedy podíl získaného počtu bodů ku celkovému počtu bodů násobený stem. Celkový zisk procentních bodů z komplexní zkoušky z cizího jazyka se vypočítá jako vážený průměr procentních bodů z dílčích zkoušek, přičemž váhy jednotlivých zkoušek (didaktický test : písemná práce : ústní zkouška) jsou 2 : 1 : 1.

Jaká byla neúspěšnost žáků v MZ 2012?

Výsledky žáků v maturitní zkoušce jsou předmětem důkladných analýz a jejich zpracování je základem souhrnných zpráv pro školy. V následujícím textu je uvedena ta část statistických údajů, která není tak často zmiňována – neúspěšnost žáků v roce 2012

v základní úrovni obtížnosti MZ z cizího jazyka.

K maturitní zkoušce společné části z cizího jazyka bylo k řádnému termínu přihlášeno celkem **50 178 maturantů**, z nichž **47 440, tedy 94,5 % žáků, zkoušku nakonec skutečně konalo**. Počet těch, kteří zkoušku nekonali, nebo ji nevykonali úspěšně, v poměru k počtu všech žáků ke zkoušce přihlášených, tzv. **hrubá neúspěšnost, byla v loňském roce 9,4 % za celou komplexní zkoušku**. Čistá míra neúspěšnosti, tedy ukazatel poměru počtu maturantů, kteří zkoušku nevykonali úspěšně, vzhledem k počtu maturantů, kteří se ke zkoušce dostavili a dokončili ji, byla **u cizího jazyka 4,2 %**.

V tabulce je vidět, jaký podíl na počtu všech žáků konajících zkoušku z cizího jazyka měly jednotlivé předměty.

MZ 2012 (základní úroveň obtížnosti)	Konajících žáků
Anglický jazyk	39 285
Německý jazyk	6 405
Francouzský jazyk	176
Ruský jazyk	1 426
Španělský jazyk	148

DALŠÍ UŽITEČNÉ INFORMACE NEJEN KE ZKOUŠCE Z CIZÍHO JAZYKA

Výše ve zpravodaji jsme již zmínili vydání příruček k písemné práci z cizích jazyků. Tyto příručky, které byly CERMATEm

vydány v rámci metodické podpory učitelům cizích jazyků a přípravy žáků k maturitní zkoušce, jsou ke stažení na tomto [odkazu](#).

Od pondělí 25. března je na stránkách www.novamaturita.cz k dispozici také nová sada cvičných didaktických testů a zadání písemných prací pro přípravu k maturitní zkoušce. Věříme, že tuto možnost dalšího procvičení úloh budoucí maturanti beze zbytku využijí.

K 31. březnu 2013 vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR krité-

ria hodnocení společné části maturitní zkoušky pro maturitní zkoušku ve školním roce 2012/2013. I tato kritéria naleznete na stránkách www.novamaturita.cz.

Souhrn nejdůležitějších informací a doporučení naleznou žáci v připravovaném Průvodci maturitní zkouškou 2013. Průvodce bude k dispozici na oficiálním maturitním portálu a facebookovém profilu **Udělám maturitu!** od 15. dubna 2013.

Chcete-li získat aktuální, důležité a hlavně oficiální informace o maturitní zkoušce ve školním roce 2012/2013, navštivte stránky www.novamaturita.cz. Zejména pro samotné maturanty je pak ideálním informačním kanálem facebookový profil **Udělám maturitu!**, kde se návštěvník dozví nejen rady a tipy od bývalých i budoucích maturantů, ale samozřejmě i aktuální informace, které s maturitní zkouškou souvisejí.

Pomocnou ruku při přípravě na maturitní zkoušku podává také publikace **Český jazyk a literatura – písemná práce**, kterou si lze objednat přes e-shop nakladatelství TAURIS na adrese www.tauris.cz nebo zakoupit osobně v centru Prahy (více informací [zde](#)). Tato příručka, připravená přímo metodickými písemných prací společné části maturitní zkoušky, si klade za cíl usnadnit učitelům práci při přípravě žáků na písemnou práci z českého jazyka a literatury a samotným žákům pomoci snížit riziko neúspěchu v této dílčí maturitní zkoušce.

Pro přípravu k maturitní zkoušce z matematiky jsou neméně vhodné sbírky úloh, jejichž již třetí vydání obsahuje celkem 500 řešených úloh z matematiky. Tyto sbírky se tak stanou užitečným pomocníkem při školní či mimoškolní přípravě k maturitní zkoušce z matematiky. Cvičnice lze rovněž objednat v e-shopu www.tauris.cz.

MATURITNÍ 18
ZPRAVODAJ 2013

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zpracovalo Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání – CERMAT za podpory Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky. ISSN 1803-9928